

**FILM- ÉS VIDEOMŰVÉSZET, VALAMINT MULTIMÉDIÁS KÉPZÉSI ÁGAK SZAK-
JAINAK PÁRHUZAMOS ÉRTÉKELÉSE**

AKKREDITÁCIÓS JELENTÉS

A MAB 2009/7/XI/2/1-8. számú határozata

A határozatokban foglalt szakok akkreditációjának hatálya: 2017.

A Látogató Bizottság elnöke:	Kepes András DLA újságíró, főiskolai tanár, BKF
A Látogató Bizottság tagjai:	Böszörményi Zsuzsa filmrendező Asbót Kristóf dokumentumfilm- és tévérendező, belsőépítész Gárdos Péter filmrendező Murai András PHD tanszékvezető, egyetemi docens, NyME Solti Péter jogász, igazgatási szakértő, BKF főtitkár
Hallgatói képviselő:	Körösparti Péter néprajz-pedagógia, pénzügy-számvitel szakos hallgató, DE

2009. október 1.

Tartalomjegyzék

Összefoglaló a film- és videoművészeti, és a multimédia szakok általános vonatkozásairól

Az vizsgált intézményekre általánosan érvényes megállapítások

Az egyes intézményekre vonatkozó részletes megállapítások

MOHOLY-NAGY MŰVÉSZETI EGYETEM

1. Általános – az oktatási-tanulási folyamatot, és az ezt kiszolgáló szervezetet, valamint a szakokat általánosságban érintő – megállapítások
2. Animáció BA
3. Média design BA
4. Doktori Iskola

SZÍNHÁZ- ÉS FILMMŰVÉSZETI EGYETEM

1. Általános – az oktatási-tanulási folyamatot, és az ezt kiszolgáló szervezetet, valamint a szakokat általánosságban érintő – megállapítások
2. Filmdramaturgia (osztatlan) MA
3. Filmrendező (osztatlan) MA
4. Mozgókép (vágó, hangmester szakirány) BA, Gyártásszervező BA
5. Kameraman BA
6. Televíziós műsorvezető, műsorrendező BA
7. Doktori Iskola

A látogató bizottság előjáró megjegyzései

Az intézményi látogatások nem egy intézmény egyetlen szakjának működésével kapcsolatos, hanem különböző intézményekben (a felkérés értelmében a Moholy-Nagy Művészeti Egyetemen és a Színház- és Filmművészeti Egyetemen) egy képzési ágon belüli eltérő szak(ok) vizsgálata volt a feladat.

A SZFE és a MOME által az utóbbi hónapokban készült mélyreható elemzések és dokumentumok nagy segítséget nyújtottak a LB-nak. Bizottságunk tagjait segítőkészen és kollegiálisan fogadták. A kérdésekre, kritikákra őszinte válaszokat kaptunk, a vizsgálat a közös gondolkodás, a szakterületek gondjainak és jövőjének megoldása jegyében zajlott. A vizsgált szakok minőségének értékelése és hitelesítése csak abból a szempontból lehet releváns, hogy a képzés milyen mértékben lesz képes megfelelni az új kihívásoknak.

Az LB számára viszont különös nehézséget okoztak az alábbi tényezők:

1. a bolognai szakok vizsgálata nem lehetett teljes, tekintettel az eljárás időpontjára (a vizsgálat idején még nem volt végzett évfolyam),
2. tekintettel arra, hogy nem volt olyan szak, amelyet mindkét vizsgált intézményben folytattak volna, így lehetetlen volt a szakok összevetése más szakokkal (ellentétben a többi művészeti képzési ágak többségével),
3. nehezen lehetett értelmezni a különböző kitöltési logika alapján biztosított önértékelések alapján az összehasonlításokat (tekintettel arra, hogy a sémát az intézmények más és más módszert alkalmazva töltötték ki, némely esetben a séma pontatlansága miatt – más esetekben a kitöltés eleve lehetetlennek minősült: pl. a pályakövetési adatok esetében),
4. bizottságunk számos olyan megállapítást is tett, amelyek lényegében az intézményi akkreditációs vizsgálatok témakörét érintik, azonban a szakok menedzselése szempontjából fontos észrevételek feltüntetésétől nem tudtunk eltekinteni,
5. a látogatásra eredetileg rendelkezésre álló időkeret miatt a bizottság kénytelen volt más vizsgálati módszert alkalmazni (ld. vizsgálati módszer).

A vizsgálat módszerei

A vizsgálat több fázisban történt. Decemberben és januárban a LB tagjai, a feladatmegosztás, illetve a tagok szakterülete alapján kisebb-nagyobb csoportokban vizsgákat látogattak mindkét egyetemen, hiszen a művészképzésben igazán a vizsgákon lehet lemérni az oktatás színvonalát. Februárban aztán óralátogatásokkal folytatódott a munka. A vizsgálat ezen kívül a vezetőkkal, az oktatókkal és az adminisztratív vezetőkkal történt személyes és csoportos interjúkra, a hallgatókkal történt személyes beszélgetésekre, illetve az egyetemek által a LB rendelkezésére bocsátott belső dokumentumok, elemzések értékelésére épült.

Összefoglaló a film- és videoművészet, valamint a multimédia szakok általános vonatkozásairól

A vizsgált egyetemek nagy presztízsű, jól szervezett, patinás intézmények. A hagyományok, a rutin azonban erősen köti az intézmények oktatóinak és vezetőinek kezét, az évszázados sikerek árnyékában nehezebb tudomásul venni, hogy az új idők új követelményeket állítanak a művészeti oktatás elé is. Márpedig a jelenlegi időszak több szempontból is átmeneti és kulcsfontosságú. A film- és videoművészet, valamint a multimédia területén, az utóbbi évtizedben szakmailag, technikailag és a piaci viszonyokat tekintve is olyan döntő változások zajlanak, amelyek szükségképpen kikövetelik a képzés újraértelmezését.

Az utóbbi években a társadalmat és a mozgóképes szemléletet egyre jobban meghatározzák az új technológiák, a kisméretű, fél-professzionális kamerák, az alternatív képrögzítő eszközök, az integrált (pl. mobiltelefonos) felvevőktől, az extrém helyekre kiépített web-kamerákig. Ezek már nem csupán a családi események rögzítésénél vannak jelen, hanem az üzleti és a művészeti életben, sőt a professzionális műsorkészítésben is. A felnövekvő generáció a médiában naponta találkozik a CNN „egyszemélyes” műholdas tudósítói megoldásaival vagy az összetett, 30-50 kamerát integráló, távolból működtetett valóságshow-k technikai hátterével, de mobiltelefonos versműsor fut az M1 képernyőjén is.

A fiatalok maguk is napi szinten használják a mozgóképek közösségi megosztásának felületeit (youtube.com, facebook.com, vimeo.com, dazoo.com stb.), a tinédzserek érzékenyebb rétegénél fokozatosan háttérbe szorul a televíziózás és a mozinézés hagyományos formája. Megváltozott a fiatalok szemlélete, gondolkodásmódja. A művészeti egyetemeken a hallgatókkal történt beszélgetésekből kiderült, hogy alkotásaikat már ők sem a hagyományos csatornákon, hanem valamelyik közösségi felületen osztják meg egymással. Ezt a folyamatot képtelenség nem figyelembe venni a vizuális művészetek oktatásában.

A mozgókép és a multimédia egyre nagyobb szerepet kap a kortárs művészeti alkotásokban. Jelentős képzőművészeti vagy iparművészeti tárlat ma már nincs mozgókép nélkül, a mozgókép feltűnik a színházi előadásokon és a táncművészetben. Közeledik egymáshoz a filmművész, a média designer és a videoművész kifejezési eszköze és nyelve, fokozatosan halványodik a határvonal a vizuális művészeti ágak között, és a végvárait védő, monopolhelyzetükért aggódó hazai művészeti egyetemek kénytelenek lesznek rádöbbenni, hogy a művészeti ágak képzésénél is rohamosan csökken a szaktávolság. Ez már most is érzékelhető, hiszen a MOME média design vizsgáján gyakorlatilag kísérleti filmeket láttunk.

A bolognai rendszer bevezetése a hazai felsőoktatásban általában új kérdéseket vetett fel, különösen érvényes ez a művészképzésre, mint a felsőoktatás speciális területére. Az anyagi források hiánya és a gazdasági válság pedig újfajta finansiális és üzleti kényszereket ró ezekre az intézményekre. A vizsgált egyetemek vezetői és oktatói pontosan érzékelik ezeket a gondokat, már a vizsgálat előtt belső reformterveken dolgoztak, a SZFE-n a változásokat segítő rektorhelyettes-váltás történt.

A film és videoművészet, valamint a multimédia vizuális nyelvi és a társadalom vizuális kulturáltsága szempontjából meghatározó a vizsgált két egyetem szakmai felelőssége. A hétköznapi vizuális környezetünkben megjelenő mozgóképek minősége alapvetően függ az azokat alkotó személyek – sajnos csak nagyon ritka jó esetben – művészek képzettségétől és felelősségadatától.

A két egyetem szakjain elsősorban az a kérdés, hogy a hétköznapi vizualitás szempontjából milyen ismereteket stílus- és ízlésbeli támogatást – oktatást kapnak a hallgatók. Milyen biztonssággal igazodnak el a jövő televíziós műsorkészítői, animátorai, média-designerei korunk látványvilágában.

Vizsgálódásunk alapkérdései közé tartozott:

- Képesek-e felelni a szakok a vizuális világpiac kihívásaira?
- A hallgatók találkoznak-e a legújabb trendekkel, képesek-e azokat integrálni szakmai feladataik során?
- Az oktatók megfelelő szakmai megerősítést – továbbképzést – szakmai fórumot élveznek-e?

A mozgóképkészítés és annak felhasználása a leginkább integratív, műfajokat, szakmákat, művészeti világokat összekötő tevékenység. Fontos, hogy a hallgatók, már egyetemi tanulmányaik során a lehető legtöbb „élményszerű” helyzetet kapják oktatóiktól erre a nyitott, integratív munkavégzésre. Persze ugyanígy fontos, hogy a hallgatókat oktató professzorok, óraadók, szakemberek folyamatosan saját munkáikkal – gondolataikkal, szellemiségükkel - adjanak mintát és eszközrendszert a mindenkori fejlődéshez.

Fontos vizsgálódási pont, hogy a hallgató és a művészeti oktatóhely között egyértelmű-e, hogy mit kap, illetve mit ad az intézmény. A SZFE-n végzett szakemberrel mit kezd a kereskedelmi televíziózás? Mi a túlélés módja két játékfilm között? A MOME média-designere milyen foglalkoztatottságra, milyen feladatokra számíthat diplomával a zsebében.

A vizsgált területen a klasszikusan értelmezett szakmák erősen átalakultak az elmúlt évtizedek során. Ma már értelmezhetetlen a rendező fogalma. Adásrendező? Képvágó? Műsorfejlesztő? Adáslebonnyolító? Vagy televíziós operatőr: a videó-zsurnalisztától a show-designerekig, a kameramanokat vezénylő, a dokumentum-filmes vénájú videó-operatőrig, a fővilágosítótól a világítási konstrukciót tervező látványtervezőig. Ezek a valós életben létező szakmák, kérdés, hogy melyikre való felkészítés a „művészeti” oktatás feladata?

De ugyanígy alapkérdés, hogy például a web-fejlesztés, vagy a televíziós arculattervezés inkább az alkalmazott grafika világához áll-e közelebb, vagy a médiadesign, esetleg a mozgóképes tervezés körébe tartozik?

Az vizsgált intézményekre általánosan érvényes megállapítások

Erősségek

A vizsgált egyetemek hagyományai közé tartozik, hogy az oktatók a szakma legkiválóbb képviselőiből kerülnek ki, akik továbbra is művelői területüknek, így folyamatos vérkeringést biztosítanak a művészeti élet, a szakma és az oktatás között. A hallgatók kiválasztásában is döntő szavuk van, így optimális esetben igen hatékony mester-tanítvány viszony alakul ki az oktató és növendéke között. Az általános, főképpen elméleti tárgyakat (képzőművészet, irodalomtörténet, esztétika, stb.) is remek szakemberek oktatják. Az intézményekben dolgozó tanárok túlnyomó többsége óriási ambícióval, hittel, energiával adja át tudását a növendékeknek.

Hagyományosan jó az intézmények nemzetközi kapcsolata, ami a diákok számára is lehetővé teszi, hogy naprakészek legyenek a nemzetközi művészeti folyamatokban, ösztöndíjakhoz, nemzetközi bemutatkozási lehetőségekhez jussanak.

Mindkét egyetemen óriási a túljelentkezés, az intézmények sok száz jelentkező közül, több fordulás felvételi vizsgák során választhatják ki a legalkalmasabbakat. A legendás múlt ma is él, nem csak régen kerültek ki nagyszabású alkotók ezekből az intézményekből.

A hallgatók általánosságban meg vannak elégedve a megtartott órákkal, színvonalukat jónak értékelik.

A bolognai rendszer előnyeként értékelik a tanárok, hogy azok a diákok, akiket nem érdemes öt évig tanítani már három év után is diplomát kaphatnak.

Gyengeségek

A jelenlegi (BA) képzés csak kis mértékben nyújt segítséget olyan készségek (pályázási ismeretek, vállalkozói, pénzügyi, szervezési ismeretek) elsajátításában, amelyek ma elengedhetetlenül fontosak, hogy egy pályakezdő művész talpon tudjon maradni a kortárs vizuális művészetek színterein.

A gyengeségek között fontosnak tartjuk megemlíteni azt, hogy a felsőoktatási törvényben meghatározott főállású, közalkalmazotti jogviszonyban álló oktatók és a külsős óraadó oktatók aránya (60-40%) a művészképzés sajátosságaiból következően szinte *sehol nem érvényesíthető a szakok szintjén*. A „gyengeség” ez esetben talán nem is az intézményre magára vonatkozik, hanem arra a rendszerre, amelyben az intézmény dolgozni kénytelen. Súlyos szakmai kérdések húzódnak meg a nagyobb létszámban gondolkodó Ftv. és az igen speciális ismereteket nyújtó, szükségképpen kis létszámban gondolkodó intézményi szemlélet ellentéte mögött. A bizottság intézményi szinten nem vizsgálta (nem erre kapott felhatalmazást) az oktatói arányokat, azonban az intézményi akkreditációs vizsgálat minden bizonnyal erre a kérdéskörre mélyebben ki fog térni.

Lehetőségek

Az egységesülő európai filmgyártás és művészeti projektek, csakúgy, mint a hazai források szűkössége abba az irányba mutat, hogy a művészeti intézményeket és az oktatást alkalmassá kell tenni a nemzetközi piaccal való együttműködésre. A művészeti egyetemokről kikerülő fiatal művészek versenytársa már ma sem a másik hazai felsőfokú intézményben végzett kollégája, hanem egy brit, francia, holland vagy német művész. A nemzetközi színvonal, a kooperációra való felkészülés, és az idegen nyelvek fokozott elsajátítása új dimenziókat nyithat az oktatásban és később az elhelyezkedésben.

Korlátok

A művészeti egyetemek hallgatóinak alig van motivációja az MA képzésre, többségük azért jelentkezik ezekbe az intézményekbe, hogy kapcsolatba kerüljenek a szakmával. Ha ez sike-

rül, akkor már óralátogatás helyett is inkább a szakmában dolgoznak. Különösen erre sarkallja őket a képzés, ha korábban, mint pl. a rendező szakosok többségénél történik, már szereztek egy diplomát, s így többszázezer forintos költségtérítést kénytelenek fizetni évente, hiszen ez a korosztály többnyire már önállóan tartja el magát. Az MA képzést már csak azért is mellőzhetik, mert a művészeti területeken senki sem kéri számon rajtuk a diplomát, nem úgy, mintha orvosnak, tanárnak, mérnöknek vagy jogásznak mennének.

Veszélyek

A tudományos fokozattal rendelkező oktatók száma kevés, a művészeti képzésben ez általában problematikus. Az oktatók életkori megoszlása 2010 után, amikor a művészeti díjak már nem válthatják ki a tudományos fokozatot, amennyiben a fenti helyzet nem változik, úgy alakulhat, hogy egyre kevesebb fiatal, a szakmában intenzíven dolgozó oktató tud majd a képzésbe bekapcsolódni, s az idősebb generáció tagjait is elveszítheti tantárgyfelelősként az intézmény.

Moholy-Nagy Művészeti Egyetem

Akkreditációs javaslat

A Bizottság a rendelkezésére bocsátott dokumentumok (önértékelések, szakindítási kérelmek, mintatantervek, szabályzatok stb.), valamint a helyszíni látogatás megállapításai alapján **valamennyi szak akkreditációját javasolja**, a lenti észrevételek figyelembe vétele mellett.

Általános – az oktatási-tanulási folyamatot, és az ezt kiszolgáló szervezetet, valamint a szakokat általánosságban érintő – megállapítások

Erősségek

A MOME két BA szakja a látogatások, a megismert tantárgyi programok, illetve vizsgamunkák alapján kifejezetten pozitív képet mutat. A már hosszú évek óta a vizuális kommunikáció gyűjtőernyője alá hozott műfajok, a fotó, a grafika, a videó, az animáció termékeny viták és már-már zsákutcák után úgy tűnik, megtalálta - legalábbis BA szinten - módszereit és koncepcióját. Ezt bizonyítja többek közt az évről-évre növekvő érdeklődés a szakok iránt.

A MOME – nyilván a szakmai elkötelezettségei miatt is – a hallgatók számára egységesen kommunikáló, a nyilvános tereket biztosító jól használható munkakörnyezetet biztosít. Érződik az épületeken, a tantermekben, a folyosókon és egyéb közösségi terekben, hogy vizuális művészetoktatási intézményben vagyunk. Szépen tervezett saját nyilvános bemutatóhelye a Ponton Galéria méltó keretet ad szakmai eseményeknek. (A látogatás idején éppen a „We are the Chec TV” igazán fontos és a médiadesign szempontjából tanulságos kiállítás és konferencia zajlott a MOME és a PlusMinus szervezésében.) A környezet hatása meghatározó a diákok érzelmi kötődése szempontjából – és erről az érzelmi aspektusról lemondani nem csak kényelmi, hanem pedagógiai és jól felfogott üzleti érdekek miatt sem érdemes.

Gyengeségek

- minőségirányítási rendszer kiforratlansága,
- a döntés-előkészítő, döntéshozó, és döntés-végrehajtó mechanizmusok kidolgozatlanság, és sok esetben átláthatatlan rendszere,
- általános gyenge dokumentáltság.

A szakma hagyományain nevelkedett idősebb oktatók nehezen idomulnak az új követelményekhez. A klasszikus művészeti akadémiai alapokra, gyakran még az intézményen belül is elszigetelt műhelyekre épülő intézmények számára nehézséget okoz alkalmazkodni a többlépcsős, egyetemi oktatási szisztémához.

Lehetőségek

Folyamatosan nő az idegen nyelven kommunikálni képes hallgatók létszáma (annak ellenére is, hogy az egyetemen nincs szervezett nyelvtanítás), ezáltal javul a képzés minősége, a kitekintés a nemzetközi trendekre és javulnak a végzettek munkaesélyei is.

Korlátok

A MOME informatikai ellátottsága jónak mondható, de oktatási, dokumentációs és a későbbi MA szakok sikere érdekében is indokolt lenne egy egységes adatbázisra alapuló általános jogosultságokat és hozzáféréseket biztosító rendszer kialakítása. Ez nem csak konkrét felhasználói előnyöket, hanem valódi költségcsökkentést is eredményezne. Ezt még akkor is érdemes lenne erősíteni, ha ez adott esetben sértheti egyes szakok vagy intézetek széttartó anyagi- és presztízsérdekeit.

Moholy-Nagy Művészeti Egyetem	Akkreditációs javaslat
Szak megnevezése: Animáció alapképzési szak (kkk: 2006/7/IX/1/4-13. sz. MAB határozat szakind: 2006/8/X/77. sz. MAB határozat)	A 2009/7/XI/2/1. sz. MAB határozat (hatálya: 2017.)
Képzési szint: BA (még nincs végzett évfolyam!)	
Erősségek Az animáció szak mintatanterve és felépítése a szak képzési- és kimeneti követelményeinek minden tekintetben megfelel. Az animáció szak őrizve a szakma klasszikus hagyományait, a mozgásra a történet mesélésre, és persze az ábrázolás magas színvonalára koncentrálnak. A feladatok a hallgatók számára érthetőek, követhetőek. Kiváló módszer az egyes témák tömbösített egységes folyamatként való kezelése. A tanulmányi időszakot tagoló gyakori kikapcsolások, és azok határidőre, munkafegyelemre szoktató pedagógiai módszere egyértelműen jelentős és hasznos. A feladatok integrált megfogalmazása, a különböző szakágaknak egyidejűleg történő kiadása jól készíti elő a team-munka illetve a későbbi közös művészeti teljesítmények lehetőségét. A szakvezető pontos és stabil képpel rendelkezik az animáció szakos hallgatók oklevelének „tartalmáról”, a végzettség hasznosíthatóságáról. A képzést elvégzők olyan komplex ismeretek birtokában lesznek az oklevél megszerzésekor, amely lehetővé teszi a pályán történő gyors előrehaladás és a projektekben való gondolkodás képességének alkalmazását úgy, hogy a teljes tervezési, gyártási folyamatról is átfogó képet szerezhessenek. Lehetővé teszi számukra az egyetem egy olyan film vagy interaktív alkalmazás készítését (és ezáltal portfólió kialakítását), amely segítségével a pályakezdő művészek megkezdhetik animációs karrierjüket. Örömmel tapasztaltuk, hogy a közös feladatmegoldás során egészen távoli határterületek (pl. közös főzőműsor) felé is elkalandozhatnak a hallgatók és oktatók. A hallgatók sokat emlegetett műveltségbeli hiányosságai az animáció szakra jelentkezők esetében nem szembeötlő, miközben a jelentkezők informatikai tudása megdöbbentően magas szintű. Az animáció szakos hallgatók leterheltsége és teljesítménykényszere méltó a MOME hagyományaihoz, az alapozó stúdiók jól támogatják a szakmai feladatokat. A tanárok oktatók szakmai hitelessége megkérdőjelezhetetlen. Az animáció szak oktatói közt a nagytekintélyű hiteles művészek Richli, M. Tóth (Oscar-jelölt) Fábrián, stb. és a fiatalok előtt is már hiteles, sikeres új generációsok egyaránt jelen vannak. A központi szintű minőségirányítási tevékenység hiánya ellenére a szak on-line alapú értékelési rendszert üzemeltet a szak önálló honlapján (www.anim.mome.hu). Gyengeségek A mesterszak indításához szükséges személyi feltételek a látogatás időpontjában nem biztosítottak, nem állnak még rendelkezésre azok az oktatók, akikre a szakok indítása esetén az intézmény számít. A szakvezetés szintjén is érzékelhető az a probléma, amely az elavult szervezeti struktúra hirtelen átalakítása, korszerűsítése (intézetesítés) nyomán az egyetem szervezetében és menedzsmentjében intézményi szinten feszültséget és működési zavarokat okoz. Ennek fő oka a rossz kommunikáció, a szakmai párbeszéd elmaradása, ami megmutatkozik többek között a szakvezetői, szakfelelősi, tanszékvezetői irányítási modell anomáliáiban, és a hatáskörök és feladatkörök elkülönítésének tisztázatlan kérdéskörében is. Érzékelhetőek emellett a jelenlegi, és a korábbi rektor szakmai szembenállásának jelei is,	

amelyeket részletesebben az iparművészeti területet vizsgáló bizottság fejtett ki.

A központi szinten vezérelt minőségirányítási tevékenység a szak szintjén nem érvényesül, nincsenek rendszerezett hallgatói véleményezési visszacsatolások, bár a szak kis létszáma miatt hallgatói visszajelzések természetesen vannak.

A szak hallgatói számára publikus mintatanterv nem tartalmazza az előfeltétel tantárgyakat.

Lehetőségek

A szakvezetésnek komoly elképzelései vannak arra nézve, hogy miként lehetne az alapképzés merítési bázisát szélesíteni felsőfokú szakképzésben részt vevő hallgatókkal, tanulókkal.

A szak hallgatói számára lehetőség nyílik EU-s workshopokon történő részvételre (2-2 hét időtartamra többek között Dániában, illetve Németországban). Ezek a lehetőségek nyilvánvalóan tovább bővíthetők.

Korlátok

Az alapképzési szakra épülő mesterszak létesítése folyamatos akadályokba ütközik, elsődlegesen a MAB szempontrendszernek való megfelelés nehézsége miatt. Az eredeti koncepció szerint animáció és mozgókép design mesterszak létesítésére adott be szaklétesítési kérelmet az egyetem, azonban azt a MAB elutasította. Az új elnevezés (animáció MA) alapvetően egy olyan gyakorlati alapú mestert takar, amely a legmodernebb tudásanyag átadását (pl. green screen alkalmazása) is lehetővé teszi.

Az animáció szak mögül – ahogy a többi designer szak mögül is – kiürült vagy legalábbis nagyon beszűkült a hazai ipari-piaci háttér. De intenzíven keresi és építi a szak a nemzetközi kapcsolatok és tudástranszfer lehetőségét. Az Erasmus-program megfelelően működik.

Nincs intézményesült kapcsolat az animáció szakos hallgatók és a MOME többi hallgatói között. A meglévő kapcsolatok esetlegesek, az oktatók közösségteremtő tevékenységén múlnak. Nem jellemzőek az áthallgatások sem, eseti kapcsolatok elsősorban a tervezőgrafika, a média design és a fotográfia szak hallgatóival állnak fenn. Kivételes példa a valamennyi szak számára meghirdetett integrált tervezés ismeretkör bevezetése, amely pl. színészvezetés témakörében biztosítja az intézményi szintű kapcsolatok kialakításának lehetőségét.

Veszélyek

Az animáció szakra is jellemző az a megállapítás, amely az oktatói arányok kapcsán a művészeti intézményeket érintően kiemeli, hogy a közalkalmazotti jogviszonyban, illetve az óraadói viszonyban állók aránya elmarad a jogszabályban rögzített mértéktől. Ennek az arálynak a tényleges érvényesítésére a szakvezetés nem is törekszik, tekintettel arra, hogy ezen előírás alkalmazása a képzés minősége fenntartásának ellenében hat (a legaktuálisabb tudás olyan gyakorlati szakemberek kezében van, akik csak az óraadást vállalják az egyetemen, a főállású vagy részmunkaidős státuszt nem).

Moholy-Nagy Művészeti Egyetem	Akkreditációs javaslat
Szak megnevezése: Média design alapképzési szak kkk: 2006/7/IX/1/4-13. sz. MAB határozat szakind: 2006/8/X/75. sz. MAB határozat	A 2009/7/XI/2/2. sz. MAB határozat (hatálya: 2017.)
Képzési szint: BA (még nincs végzett évfolyam!)	
Erősségek A média design szak Szirtes János vezetésével egyre inkább a bevezetőben kívánatosnak gondolt integratív, a média általános és integrált használatára kondicionáló szakként fogalmazódik meg. A megismert vizsgamunkák és tantárgyi programok az elemi mozgástanulmányok (loop, analog effekt, stb.) eszközrendszeréből indulnak, az oktatás erre építi a már inkább technológiafüggő további feladatokat is. Különösen bölcs döntésnek tűnik, hogy nem a mozgóképes média technológia oktatására, hanem működésének és „logikájának” megértésére, megértetésére koncentrál a tanmenet. A média design szakot elvégző hallgatók olyan egyértelmű, általános és átfogó szemléletmódot sajátítanak el, amelynek segítségével visszaszoríthatják a napjainkban eluralkodó „vizuális környezetszennyezést”, és a média design számos területén válhatnak komoly szakemberekké. A MOME-n vannak olyan média design szakos hallgatók, akiknek már most több megrendelésük van, mint tanáraiknak, jobban ismerik a trendeket és a korszerű technikát, mint az oktatók többsége. A tanárok, igen rokonszenvesen, büszkék ezekre a növendékeikre, és bevonják őket az oktatásba. A meglévő Erasmusos hallgatói és oktatói cserekapcsolatok mellett a szak komoly szakmai kapcsolatokat ápol a Pázmány Péter Katolikus Egyetemmel. Bár a minőségirányítási tevékenység központi irányítása elhanyagolható, a szak saját minőségfejlesztési tevékenységei, különös tekintettel a tananyagfejlesztésre (az új területek gyors bevonásával) stabilak, jól működnek. A hallgatók a szak honlapján keresztül adnak visszajelzést a képzési programról, sőt adott esetben a tanterv felépítésére is tesznek javaslatot. Gyengeségek Az egyik legnagyobb létszámú szakon és az irányító tanszéken nehezíti az oktatásszervezést, hogy az oktatók nem szívesen teljesítik azokat az adminisztratív előírásokat, amelyek a tervezhetőséget segítik. A „tervező tanárok” túl könnyeden veszik az előírásokat, a „bölcész tanárok” túl merevek. A média design és más szakok közti intézményesült kapcsolatok kiépültségét a kommunikációban meglévő „kulturálatlanság” nehezíti. Léteznek ugyanakkor szórványos kapcsolatok elsősorban a tervezőgrafika és a fotográfia szak hallgatóival (különös tekintettel a közös ismeretkörökre – ld. az animáció szak elemzésénél említett integrált tervezés ismeretkört). Lehetőségek A média design szak az a művészeti oktatási terület, ahol a legnagyobb jelentősége van (lenne) a szakok és szakmák közötti, minél szabadabb átjárásnak, illetve a közös alkotói feladatok pedagógiaiilag egyre indokoltabb alkalmazásának. És itt nem csak a természetes együttműködő animáció - média designer párosra gondolunk, hanem az építész - média designer, a tervezőgrafikus - média designer, és a többi szakra is. Új lehetőségeket nyújthatna a két, pillanatnyilag egymástól fényévekre lévő egyetem az	

SZFE és a MOME mozgóképes és egyéb szakjai közötti együttműködés kialakítása, közös projektek fejlesztése, melyekhez később kapcsolódhatnak az intermédia szak és a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem egyes programjai is. Talán éppen a közös feladatok és a közös kipakolások, értékelések indíthatnának meg a film, videoművészeti és multimédiás művészeti képzés terén egy valódi európai mércével mérve is korszerű és vonzó oktatást. Persze ez a fajta együttműködés a naiv vágyakon túl sok létező érdekrendszer újragondolását, a szakvezetők és az egyetemi vezetők nagyfokú rugalmasságát feltételezi.

Korlátok

Alapvető szemléletváltásra van szükség intézményen belül és intézményen kívül is a média designer- és általánosságban a művészképzésben. Az állam által kapott pénzből megélni nem könnyű, ezért fel kell kutatni azokat a pályázati lehetőségeket, amelyek segítségével a kutatási és oktatási feltételeken is javítani lehet. Ezeket az ismereteket mind az oktatóknak, mind a hallgatóknak el kellene sajátítaniuk, azonban erre a jelenlegi képzés felépítése még nem áll készen.

Veszélyek

A szak népszerűségéből következően egyre valósabb problémává válik az oktatók leterheltségéből adódó esetleges minőségromlás. Az értékek megőrzése ugyanakkor kiemelten fontos, ennek érdekében a szak vezetésének meg kell találnia a szükséges eszközöket.

Moholy-Nagy Művészeti Egyetem	Akkreditációs javaslat
Doktori Iskola D123 (iparművészet tudományág)	A doktori iskola akkreditációját lezáró MAB határozat 2009. novemberében lesz nyilvános, 2010-től lép hatályba
Erősségek A bizottság által vizsgált szakterületeken a MOME Doktori Iskolája (DI) az egyetlen doktori iskola Magyarországon. A média design a multimédia tudományterület team-munkában történő művelésével erősíti az egyetem DLA képzésének otthont adó Doktori Iskoláját is. Gyengeségek Mint ahogy a legtöbb szak esetében, a média design és az animációs szaknál is gondot okoz az oktatói utánpótlás kinevelése, a tanárok motiválása a doktori fokozat elérésére. Lehetőségek Valamennyi művészeti egyetem doktori képzésére vonatkozik, hogy a MAB-bal együttműködve érdemes lenne végiggondolni, miként lehetne a DLA képzés elméleti követelményeit a valóságos helyzethez idomítani legalább addig, míg a hazai gyakorlat bejártódik. Korlátok A média design szak esetében az oktatói gárda – tekintettel arra, hogy „fiatal” szakról van szó – összetétele nehezen tud megfelelni a MAB félévente változó, szigorodó követelményrendszerének. Ugyanez a megállapítás a DLA képzésre is vonatkozik, ahol nehezíti a megfelelést a referencia hiánya is. Veszélyek A szakmájukban sikeres művészek elfoglaltságuk mellett nehezen tudnak időt szakítani a doktori programra. Miután a jövő évtől a művészeti díjak nem válthatják ki a doktori fokozatot, féltő, hogy a valóban jelentős művészek hosszabb távon elszakadnak az oktatástól, nem lesz akadémia karrier lehetőségük, és csak a tudományos pályát választó oktatók maradnak meg a felsőoktatásban. Ez nagymértékben csökkentheti a művészeti oktatás színvonalát.	

Színház- és Filmművészeti Egyetem

Akkreditációs javaslat

A Bizottság a rendelkezésére bocsátott dokumentumok (önértékelések, szakindítási kérelmek, mintatantervek, szabályzatok stb.), valamint a helyszíni látogatás megállapításai alapján **valamennyi szak akkreditációját javasolja**, a lenti észrevételek figyelembe vétele mellett.

Általános – az oktatási-tanulási folyamatot, és az ezt kiszolgáló szervezetet, valamint a szakokat általánosságban érintő – megállapítások

Erősségek

A Színház- és Filmművészeti Egyetem a kor kihívásaira reformmal reagált. A reform lényege, hogy 2011-től, szemben a korábbi gyakorlattal, a Filmművészeti Egyetem hat alapszakon minden évben osztályt indít, lehetőség szerint hatszor hat, tehát harminchat hallgatóval. Az új képzési terv előnye, hogy az egyes szakok hallgatói jobban együtt tudnak dolgozni, hiszen folyamatosan képeznek a mozgóképes stábhöz szükséges valamennyi feladatkörre (rendező, operatőr, vágó, hangmester, dramaturg, televíziós), nem úgy, mint korábban, amikor 3-4 évente indítottak egy-egy szak-osztályt. Egyszerűbbé válik a vizsgafilmek elkészítése, a gyakorlati feladatok megoldása. Hosszútávon tervezhető lenne az oktatás és a költségvetés is. A tervek szerint új alaptantervek készülnek, a hat osztály tantervét, a szinergiák maximális kihasználása érdekében összefésülik. Új szakok indítását is tervezik, amelyek olyan szakmákra készítenék fel a fiatalokat, melyek a modern mozgóképes világban már elengedhetetlenek. Intézményi reform keretében a SZFE felépítésében is alkalmazkodni kíván a változásokhoz.

Az SZFE hallgatói vagy a frissen végzett növendékei közül az utóbbi években is többen nyertek díjat, elismerést a hazai és a külföldi filmes seregszemléken. A SZFE-n, az elmúlt 10 évben végzetek jó része integrálódott a filmszakmába, a vágóknak és a hangmérnököknek egyelőre nincsenek elhelyezkedési gondjai, az operatőrök közül azonban sokan kallódnak, azok, akik nem voltak olyan szerencsések, hogy időben valamelyik rendező kollégájukhoz csapódtak volna alkotótársul.

Gyengeségek

A képzések elsősorban a kreativitásra, a diákok alkotói készségének fejlesztésére helyezik a hangsúlyt. Probléma az elméleti tárgyak helye és súlya a képzés rendszerében. Az elméleti tárgyakat öbnyire szükséges „rossznak”, felesleges tehernek ítélik (természetesen nem az elméleti tárgyak képviselői). Az Egyetemnek meg kell teremtenie a kettő közötti megfelelő arányt és hangsúlyt, hogy a hallgatók komplex tudásra és szemléletre tegyenek szert. Ugyanakkor az oktatók és a vezetés kiemeli, nincs más lehetőségük, mint a magyar felsőoktatási rendszerben egyetemként megmaradni. Ebben az esetben viszont meg kell küzdeniük a MAB elvárásaival, s a tudományos fokozattal rendelkező oktatók megfelelő arányát kell megteremteniük.

A pénzügyi és infrastrukturális helyzet nagymértékben meghatározza a képzést. Az infrastruktúra a SZFE filmes és televíziós főtanzakán jelenleg kínosan elavult. Az SZFE Szentkirályi utcai épületében – ami persze már eredetileg sem volt egy barátságos iskola – erősen érezhető a múltó idő. A környezet sivársága, az oktató helyek „gazdátlansága” és stílustalansága szembeötlő. Kevés a szakmai utalás, nem érezhető, hogy milyen vizuális környezet vár a növendékekre, ha filmes, televíziós művésszé válnak. Ugyanakkor a piac már jól megfogalmazta vizuális környezetét – az RTL vagy az új MTV székháztól, a különböző európai szintű utómunka-helyszínekig (Frontwave, a Gyár, Focus Fox, stb.). A filmes technikák, a stúdiók költségei, a vizsgafilmek még akkor is drágák, ha igyekeznek lefaragni a költségekből. Az Egyetem

ezen a területen is rokonszenvesen próbálkozik, hogy ne csupán a központi költségvetés jóindulatára számíthasson. Az elmúlt két évben meghatározott keretek között igyekezett bővíteni tevékenységi körét, és megjelenni az oktatási piac más szegmenseiben is, továbbá művekkel, filmekkel, műsorokkal előállni a tartalomszolgáltatói piacon. Kérdés, hogy ez mire lesz elég? Az intézmény közeli célja a Szentkirály utcai épület és a benne található technika felújítása, ami a korszerű képzésnek elengedhetetlen feltétele.

A művészeti életet is sújtó válság nem hagy kétségeket a felől, hogy a végzett növendékek rosszabb eséllyel indulnak a művészeti piacon, mint a korábbi évfolyamok.

A tudományos fokozattal rendelkező oktatók száma kevés, és az adott területen nem elvárható; a technika kevés és elavult; a vizsgafilmek elkészítésének finanszírozási problémái vannak; a képzési struktúra jelenleg ad hoc jellegűnek tűnik.

A kimenetet érintő probléma és jellemző tendencia, hogy a hallgatók sokszor nem fejezik be az egyetemet, különösképpen, ha már állást, munkát találnak a képzésük során. Ugyanakkor az intézmény a hallgatók pályára segítése szempontjából előnyös helyzetben van, hiszen az egyetlen „filmkészítőket” képző egyetem, a szakmában elismert oktatók közvetítenek a diákok és a szakma között.

A Bizottság úgy látja, hogy a SZFE-n intenzívebb kapcsolatra lenne szükség az egyes képzési területek között. A színházi és a filmes tanszak közötti hagyományos elkülönülés éppen attól a hihetetlen előnytől fosztja meg az Egyetemet, ami megkülönböztetné a hasonló intézményektől, hogy pl. a színész szakon hallgató növendékek ugyanolyan folyamatos kapcsolatban lennének a filmes hallgatókkal, mint a színházásokkal. Bízató ellenpélda, hogy a színházrendező tanárok drámaelemzést oktatnak a filmrendező szakos hallgatóknak. A nemzetközi példák azt mutatják, azok a művészeti intézmények vannak előnyben, ahol több művészeti ágat is oktatnak, ahol a filmesek, színházások, mozgásművészek, zenészek, képzőművészek már hallgató korukban megtanulnak együtt dolgozni, belekóstolnak egymás területébe, hiszen később úgyis munkatársak lesznek az alkotásban.

A tanárok, ez egyébként régi hagyomány, hangulatuknak megfelelően tanmenet helyett gyakran improvizálnak. Néhány osztálynál, pl. a negyedéves rendezőknél tett egyik óralátogatás során kiderült, előfordul, hogy a tantárgyi tematika is esetleges. Miközben az első évtől filmekkel vizsgáztak, szisztematikus forgatókönyvírói kurzuson csak a negyedik évben vettek részt. Igaz, konzultációs lehetőségük a kezdetektől volt. Állítólag a későbbi évfolyamoknál már más a gyakorlat.

Lehetőségek

Az egységesülő európai filmgyártás miatt célszerű lenne a SZFE nemzetközi kapcsolatait erősíteni.

Költségvetési-gazdasági szempontból szükséges lenne megteremteni az átláthatóságot! Jó lenne, ha minden tanár látná, hogy az ő területén mennyi pénzre számíthat egy oktatási ciklus (3-5 év) alatt. Ez döntő módon befolyásolná a tanulmányi stratégiákat, amelyek mentén az oktatás folyik. Nem világos a stratégia, hogy az intézmény hogyan szándékozik a képzést segítő pályázati pénzekhez jutni. Az Egyetemhez beáramló beruházási pénzekről nincsenek nyilvános kimutatások, romboló, hogy csak mendemondák keringenek e pénzek felhasználásról.

Sürgető az igény egy színvonalas DVD könyvtárra, amely a legfontosabb magyar és külföldi filmeket tartalmazná. Tragikomikus, hogy az ország egyetlen ilyen típusú felsőoktatási intézménye „alapfilmeket” sem tud megmutatni hallgatóinak. Egyben folytatni kellene azt az egyéni kezdeményezést, hogy az Egyetem archiválja az elmúlt 10-15 év vizsgafilmjeit! A dokumentálható múlt igazodási pont lehet, egyben az intézmény jogos büszkesége.

Az Egyetem tanulmányi reformja a fenti problémák megoldásában részben segíthet. A jelenlegi, nehezen áttekinthető képzési struktúra helyett az intézmény elképzelései szerint 2011-

től hat „filmese” szakot (rendező, operatőr, vágó, hangmérnök, filmdramaturg, gyártásszervező) minden éven indítanak, kevés, hat fős létszámmal. A szakok összefésülése, a közöttük lévő tartalmi átfedések valószínűleg az elvárt fokozattal rendelkező oktatók számának megoldásában segít. Ugyanakkor a vizsgafilmek elkészítése is racionalizálódhat, hiszen az évfolyamok közösen dolgozhatnak egy-egy munkán.

A tervezett tanulmányi reformnak haszna lehet még a szakok közötti, mostaninál lényegesen jobb, eredményesebb kommunikáció. A bizottság számára úgy tűnt, jelenleg a képzések önálló életet élnek, kevés a tartalmi kapcsolódás. Ez különösképpen vonatkozik a televíziós műsorvezetők és műsorkészítők képzésére, akiknél szinte az intézményen belüli elszigeteltséget tapasztaltunk.

Korlátok

Nem világos a zsinórmérték, amely a szakok tudásszintjét meghatározza. Természetesen tantervi hálók léteznek, az egyes tárgyak megvalósítása azonban nagymértékben az oktató személyétől, munkatapasztalatától függ. Különösen a rendezői osztályokban kizárólag az osztályvezető tanárok ízlése, oktatási stílusa, értékrendje határozza meg a képzést.

A kiscsoportos művészeti elitképzés miatt a SZFE-n már jelenleg is az a felsőoktatás egyéb területein szokatlan helyzet alakult ki, hogy 146 hallgatóra 96 oktató jut. Ez igen költségessé teszi az oktatást. A jelenlegi szabályok pontosan meghatározzák például a közalkalmazotti jogviszonyban lévő, illetve az óraadó oktatók arányát, amit – ahogy erről már fent szó volt – a művészeti egyetemek a fentebb vázolt speciális viszonyaik miatt képtelenek teljesíteni. Ez a helyzet felveti az oktatási kormányzat és a MAB felelősségét, hogy a művészeti területek számára másfajta szabályozórendszert dolgoztasson ki. Nem lehet megoldás a jelenlegi állapot, hogy minden kivétel esetében az intézmény külön kérelemmel fordul az illetékes szervekhez.

Régi gond a művészeti oktatásban az óralátogatás és a vizsgafeladatok leadásának fegyelme. Pedig a „bohém művész” szerepe egyre anakronisztikusabb a mai profi művészeti piacon.

A bolognai rendszer kétszintű képzését az Egyetem támogatja, sőt előnyösnek tartja saját képzéseire vonatkozólag is. A BA és MA szintek a „szakmai képzés” és a „művészeti képzés” megkülönböztetésére épül. Most még megválaszolatlan kérdés, hogy valamennyi, hat szakon szükséges-e az MA indítása, minden évben. Szintén kidolgozásra vár, hogy mely MA szakon hány helyet tartanak fenn a más felsőoktatási intézményből érkezők számára.

Az oktatókkal folytatott beszélgetésekből kiderült, elégedetlenek a bemenet kapcsán az egyetemre felvett hallgatók általános műveltségével és tájékozottságával. (Hozzá kell tenni: ez általános, az egész magyar felsőoktatásra jellemző probléma.) Diplomával és érettségi után is érkeznek diákok, őket azonos szintre hozni szinte lehetetlen. Kérdés, az Egyetemre jellemző általános műveltséget adó képzési blokk a bolognai rendszerben hol fog elhelyezkedni: a „szakmai képzésre” koncentrálnak BA, vagy a „művészeti képzést” előtérbe helyező MA szinten?

Az oktatók egy részének jogos aggodalma, hogy a gazdasági kényszer, a felvételizők számának növelése, a lehetőség, hogy rövidebb képzéssel is diplomához lehet jutni, milyen mértékben hígítja fel a hagyományos elitképzést, ami az intézménynek eddig tekintélyt adott. Egy több karral rendelkező valódi egyetem (Universitas) a tömegképzésre profilírozott szakjaival képes fenntartani néhány kislétszámmal induló elitszakot, amelyek aztán az intézmény presztízsét növelik, de egy kis egyetemre ez elviselhetetlen terheket ró.

A képzés tartalmát érintően megjegyzendő, hogy bár természetesen tantervi hálók léteznek, az egyes tárgyak megvalósítása azonban nagymértékben az oktató személyétől, munkatapasztalatától függ. Úgy is fogalmazhatunk, hogy az elvárható tudásanyag és a tanár személyének aránya nem az egyetemi szférában megszokott. Nem véletlenül hangsúlyozták a beszélgetések

során a tanárok, hogy inkább „művészeti akadémiának” kell az intézményt tekinteni, mint egyetemnek.

Tudományos fokozattal rendelkezők arányának problémakörével kapcsolatban ki kell emelni, hogy nem vonható az SZFE ugyanolyan megítélés és elvárás alá, mint más egyetem. Általános szabályozás kellene a művészeti felsőoktatási intézményekre, amely a minőséget és a specialitást egyszerre kezeli.

Veszélyek

Az egyetemen kialakított reformelképzelések (tudniillik, hogy évente minden szakon indulna oktatás) veszélye, hogy a kalkulált létszám a felvételi piacon kevés, a munkaerő piacon viszont sok lehet. A SZFE vezetése a megoldást a tantervek módosításában és összehangolásában is látja, a filmes hallgatók erősebb televíziós és multimédiás képzést kapnának, a televíziósok pedig hangsúlyosabb filmes oktatást.

A SZFE-n évek óta filmrendező szakos hallgatók a vizsgafilmjükkel nyernek díjakat a Filmszemlén, közülük van olyan, aki harmadéves korában. Mi értelmét látnák akkor a további fokozatoknak. Ezen az egyetemen jelenleg száz fölött van azoknak a hallgatóknak a száma, akik nem fejezték be tanulmányaikat vagy évek óta be sem mentek a diplomájukért. Számos kiemelkedő művészeti akadémia Európában és a világban éppen ezért nem illeszkedett a formális felsőoktatási rendszerbe, hanem megmaradt hagyományos művészeti akadémiának. A SZFE oktatói, noha tisztában voltak ezekkel a dilemmákkal, szinte kivétel nélkül elfogadták az új szisztémát, az ellentmondásból való kitörés módjaként, az egyetem vezetésével egyetértésben egy tanulmányi reform mellett döntöttek. Kérdés, hogy a tanulmányi reform megfelelő hatással lesz-e erre a problémára?

Komoly problémát jelent az oktatók életkori megoszlása: amennyiben a fenti helyzet nem változik, egyre kevesebb fiatal, szakmában is dolgozó oktató tud majd a képzésbe bekapcsolódni, s az idősebb generáció tagjait is elveszítheti tantárgyfelelősként az intézmény.

Színház- és Filmművészeti Egyetem	Akkreditációs javaslat
Szak megnevezése: Filmdramaturg egységes osztatlan (új típusú egységes osztatlan képzés létesítése filmíró-dramaturg, kreatív producer-dramaturg szakirányokkal megtörtént: 2006/6/X/3/43-46. sz. MAB határozat)	A 2009/7/XI/2/3. sz. MAB határozat (hatálya: 2017.)
Képzési szint: (kifutó) egyetemi	
Általános megjegyzések A szak osztatlan, öt éves képzési formában működik. A filmdramaturg szakkal összefüggésben kell megemlíteni, hogy az Egyetem nem indítja többet a mozgóképtudomány szakot – jelenleg még az ötéves képzésben egy évfolyam tanul, azonban ennek a képzésnek a szerkezetét is átalakították, amelyből a filmdramaturg szak filmíró szakiránnyal bontakozott ki. Az ok, amiért a mozgóképtudomány szakot nem folytatja az intézmény, nem speciálisan erre a képzésre vonatkozik, hanem általában az SZFE egyik jellegzetes problémája: nem a hagyományos értelemben vett egyetemről van szó. A mozgóképtudomány szakos képzéshez több elméleti háttérre volna szükséges (elméleti kutatási programok, több diszciplínára kiterjedően tudományos fokozattal rendelkező oktatók), így az Egyetem úgy döntött, a nem a profiljához illeszkedő képzést nem folytatja. (Ráadásul a mozgóképpel való tudományos, teoretikus foglalkozást más egyetemek el tudják, és el is végzik, lásd a bolognai rendszerben indult filmelmélet és filmtörténet szakokat.) A filmdramaturg szak, filmíró szakirányával a hazai film-és televíziós kultúra sokat emlegetett forgatókönyvíró szakemberhiánya enyhíthető. A magánstúdiók képzését leszámítva az intézmény ezen a területen is az országban egyedülálló képzést kínál. Erősségek Erőssége a szaknak a rendszeres, több féléven áttartó műveltségi és a filmkultúrát megismerető tárgyak. A filmtörténet oktatása filmvetítésekkel összekötve. Az oktatás során a filmalkotás az elsődleges, ebből bontják ki a társadalmi környezet, vagy épp a stílusirányzat jellemzőit. Gyengeségek A filmdramaturgia szakon kevésbé jelentkezik az Egyetem többi képzését alapvetően sújtó rossz, elavult technikai ellátottság, ugyanakkor a tantervben szerepelnek a filmkészítés különböző fázisai (vágás, operatőri ismeretek, rendezői alapismeretek), ami így a szak hallgatóit is érinti. Egyébként is: az Egyetem legfőbb problémáit nem szakonként kell kezelni, hanem generálisan, hiszen a képzésekben átfedések vannak. Lehetőségek A szak a bolognai rendszer kétszintű képzéséhez jól illeszthető. Az intézmény fejlesztési elképzeléseiben szerepel a filmdramaturg szak BA és MA szintjeinek akkreditálása. Az SZFE oktatói szerint az első három évben a szakmai alapkövetelmények és az általános műveltség elsajátítására kerülne sor, a második, két éves szakaszban pedig a művészeti képzésre. A filmdramaturg képzéshez – ahol talán a legdominánsabb az elméleti oktatás, pl. filmtörténet – az egyetemes és magyar filmtörténet DVD könyvtárát kell létrehozni a jelenlegi szórványos gyűjtögetés helyett.	

Korlátok

Több kapcsolat szükséges az egyes képzési területek között. A filmdramaturgnak a rendezővel, vágóval kell egy munkafolyamatban dolgozni – ez az elvárás nem mindig valósul meg. Mindenképpen a szak hasznára válik az intézményfejlesztési elképzelés, mely szerint 2011-től hat alapszakon minden évben osztály indul. Így a „dramaturgok” közösen dolgozhatnak a mozgókép-készítés más leendő szakembereivel. Jelenleg ez az együttműködés kevésbé van jelen, kevésbé hoz kézzel fogható eredményeket.

Veszélyek

Schulze Éva hívta fel a figyelmet a veszélyre, hogy erősíteni kellene a rendező-, illetve forgatókönyvíró osztályok természetes szövetségét, a két szak hallgatóinak az oktatásban is tetten érhető konkrét kapcsolatát, különben nehezen lesz emelhető a dramaturgiai szempontból gyakran vitatható rendezői munkák színvonala.

Színház- és Filmművészeti Egyetem	Akkreditációs javaslat
Szak megnevezése: Film- és televízió rendező egységes osztatlan képzés (új típusú képzési forma létesítése még nem történt meg)	A 2009/7/XI/2/4. sz. MAB határozat (hatálya: 2017.)
Képzési szint: (kifutó) egyetemi	
Erősségek A SZFE filmrendező képzése nemzetközi mércével mérve is igen erős. Az intézmény mindig törekedett arra, hogy a szakma kiemelkedő mesterei rendszeresen oktassanak a Főiskolán. Az Egyetem is következetesen folytatja ezt a hagyományt. Immár a középnemzedék legjobb alkotói is katedrához jutnak. Gyengeségek A Színház- és Filmművészeti Egyetem hagyományos dilemmája, hogy nincs, soha nem is volt eldöntve: szakembereket vagy művészeket képeznek-e? Ez látszólag csupán a rendező- és operatorképzésben jelenthetne problémát, de furcsa módon, más szakokon (vágó, forgatókönyvíró, hangmérnök, producer) is tapasztaltuk ezt. A bolognai folyamat a művészképzésben speciális kérdéseket vet fel. Itt nehezebb meghúzni a határvonalat a BA és az MA oktatás között, nehezebb meghatározni a BA kimeneteket. A SZFE-n a képzés a bolognai szisztéma mellett egyes szakokon osztatlan képzésben is folyik, a kétfokozatú képzés pedig jelenleg a „szakmai képzés” és a „művészeti képzés” megkülönböztetésére épül, ami erősen problematikus. Szintén kidolgozásra vár, hogy mely MA szakon hány helyet tartanak fenn a más felsőoktatási intézményből érkezők számára. A rendező hallgatókkal történt beszélgetések alapján, és ezt támasztották alá a látogatott órák is, a bizottságnak az az érzése, hogy a szisztematikusan felépített tananyag helyett az oktatásban túl nagy szerepet kap a rögtönzés, a tanár pillanatnyi hangulata. Nincs egyetértés az oktatók között abban sem, mi az optimális oktatási módszer: a rendezők és az operatőrök közös vagy az elkülönült oktatása. A közös oktatás mellett szól, hogy a rendezők és az operatőrök már hallgató korukban megtanulják azt az együttműködést, amire aztán pályájuk során szükségük lesz (Enyedi Ildikó). Ez az együttműködés a többi szakok között szinte alig működik. Az operatőrök és rendezők közös képzése ellen szól Kende János szerint, hogy az előbbieknél sokkal több időt kellene szánniuk a részproblémák (fények, árnyékok, kompozíciós lehetőségek) vizsgálatára. A rendezőhallgatók számára természetesen elengedhetetlen, hogy alaposan megismerkedjenek az operatőri mesterséggel, csakúgy, mint a többi szakterülettel, de az operatőrök számára ennél alaposabb, részletesebb képzés szükséges. A rendező hallgatóknak jelenleg nincs igazán lehetőségük elmélyülni a vágásban, ami szintén a rendezői alkotófolyamat fontos része. Lehetőségek Érdekes felvetése volt Szász Jánosnak, hogy szemben az Egyetem hagyományaival, ahol a szokásos gyakorlat szerint az osztályvezető mesterek választják ki tanítványaikat, a jövőben a hallgató választhassa mesterét. Így a hallgató dönthetné el, ki legyen az a tanár, aki éveken át „lelki-szakmai súlyával” ránehezedik. Ez az oktatók között is versenyhelyzetet teremtene, tudatosítaná a mesterekben az irántuk való igényt, és nagyobb eséllyel alakulhatna ki egy harmonikus mester-tanítvány viszony.	

Korlátok

A hagyományos mester-tanítvány viszony bevált módszer, de visszatekintve kiderül, hogy életpályákat határozott meg, hogy valaki egy nagy tanáregyéniség osztályába járhatott vagy ellenkezőleg. Emberi és művészi alkat kérdése, hogy valakinek a kemény, froclizós vagy a pátyolgató, atyáskodós tanári stílus válik-e előnyére. Az óralátogatások során valamennyire láttunk példát. A vizsgamunkák és a végzetek szakmai eredményei nem hagynak kérdőjeleket a hagyományos módszer értékeit illetően, de erre a szisztémára roppant nehéz kétlépcsős oktatást építeni, és megoldani az MA bemenetet más intézményekből érkező hallgatók számára.

Veszélyek

A pénzhiány miatt, a rendezők többsége már így is ritkán jut művészi munkához, a tervek szerint évente kibocsátandó végzett rendezők ezen a helyzeten nyilván tovább rontanak majd. A forgatókönyvíró – dramaturg és a producer diplomások is nehéz helyzetbe kerülhetnek, ha csak nem sikerül az egyik kereskedelmi tévéhez kerülniük valami hasonló munkakörbe.

Színház- és Filmművészeti Egyetem	Akkreditációs javaslat
Szak megnevezése: Mozgóképfő (vágó, hangmester szakirány) alapképzési szak kkk: 2006/7/IX/1/15. sz. MAB határozat szakind: 2006/9/XV/33. sz. MAB határozat Gyártásszervező alapképzési szak kkk: 2006/7/IX/1/3. sz. MAB határozat szakind: 2007/8/XII/3/11. sz. MAB határozat	A 2009/7/XI/2/5. sz. MAB határozat (hatálya: 2017.) A 2009/7/XI/2/6. sz. MAB határozat (hatálya: 2017.)
Képzési szint: BA (még nincs végzett évfolyam!)	
Erősségek A SZFE-n megindult a szakok összefésülése és a profiltisztítás. Mindez izgalmas képzési megoldásokkal is párosul. A bizottság számára élmény volt látni a gyártásszervező szakosok filmkészítő gyakorlatát, ahol Almási Tamás osztályában a jövőző producerek maguk is kipróbálják az alkotómunkát. Hasonló képzés fut a hangmestereknél és a vágóknál is Szász János és Janish Attila vezetésével. Sellő Hajnal osztályában a vágók kezdetben 16-os filmen dolgoznak, régi anyagokon, ami jó módszer a filmes gondolkodás megismerésére, majd utána térnek át az elektronikus vágásra. Mindkét szakon középpontban állnak a gyakorlati ismeretek, amelyek jó alapokat adnak a későbbi elhelyezkedésre. Erdélyi Gábor hangmérnöknek a hangmester képzéshez részletesen kidolgozott tanmenete és óravázlata van, a filmrészletekkel, zenei felvételekkel folyó elemzéseket évről évre frissíti. A Balázs Gáborral közösen folytatott képzés remélhetőleg gyógyír lesz a hazai mozgóképfő művészet egyik legvitatottabb területére, a hangmérnöki munkára. Gyengeségek A különböző szakok oktatásának egyelőre még kaotikus állapotát a technikai munkatársak érzik meg leginkább, mert ők állnak a hagyományos filmes hierarchia legkiszolgáltatottabb fokán. Ez a feszültség különösen a vizsgafilmek készítése során csúcsosodik ki. Miközben a rendező szakosok azt veszik zokon, hogy a vágók és hangmesterek a szakmai jegyüket nem a vizsgafilmekre kapják, hanem más gyakorlatokra, és így szívességből dolgoznak a rendezőszakosok munkáiban, a hangmester szakosok arra panaszkodnak, hogy éjjel kettőig keverik a rendezők vizsgafilmjét, és így másnap nem tudnak elmenni a saját óráikra. Ilyenkor derül ki az is, hogy kevesebb vágó van az Egyetemen, mint kellene. Ezek a professzionálisnak távolról sem nevezhető filmkészítési körülmények aligha képesek felkészíteni a jövő szakembereit a professzionális szakmai munkára. A mozgóképfő szak mindkét szakirányán hiányosak a technikai feltételek. A jelenlegi Avid kapacitás többszörösére lenne szükség a nyugodt oktatáshoz, és a hangmester tanárok szerint hallgatónként egy teljes hang szett kellene a hangmester képzéshez. A Radványi terembe a jó színvonalú hangtechnika nem egyszerűen a vetítéseket tenné élvezhetőbbé: csak jó minőségű eszközökkel lehet rávezetni a hallgatókat a technikai igényességre. Lehetőségek A vizsgafilmek körüli anomáliák rendezésére jó megoldásnak tűnik Erdélyi Gábor ötlete, létrehozni az Egyetemen egy professzionális gyártóbázist, költségvetéssel, irodával. A jelenlegi partizánmódszerek helyett követhető lenne a tervezés és a gyártás, és jó keretet adna a	

gyártásszervező, a vágó és a hangmester képzésnek is. A hallgatók vizsgafeladatokkal való terhelhetőségét is szabályozni kellene.

Korlátok

Ezekon a szakokon fokozottan érzékelhető a művészeti egyetemeket érintő probléma: a MAB határozatai előírják a tudományos fokozattal rendelkező oktatók számát. A filmes technikai illetve a gyártási területeken a művészeti díjasok aránya is alacsonyabb, így szinte lehetetlen érvényesíteni ugyanazt az elvárást, mint más felsőoktatási intézményekben. Szükségesnek látszik a kivétel szabályozása (pl. tantárgyfelelős fokozattal nem rendelkező adjunktus is lehessen bizonyos százalékban).

Veszélyek

Egy a tanárokkal közösen elkészített, világosan átlátható tantervi modulrendszer nélkül egyre nehezebb meghatározni melyek ma a korszerű mozgókép képzés szükséges ismervei. Félő, hogy e nélkül az Egyetem kicsúszik a szakma fősodrából.

Színház- és Filmművészeti Egyetem	Akkreditációs javaslat
Szak megnevezése: Kameraman alapképzési szak kkk: 2006/7/IX/1/1. sz. MAB határozat szakind: 2007/8/XII/3/13. sz. MAB határozat	A 2009/7/XI/2/7. sz. MAB határozat (hatálya: 2017.)
Képzési szint: BA (még nincs végzett évfolyam!)	
Erősségek Az operatorképzést, amelyet jelenleg Kende János nagy szakértelemmel vezet, dicsérni már-már közhely lenne. Az Egyetemen a közelmúltban végzett vagy jelenleg tanuló operatőrhallgatók között, ahogy ezt a vizsgafilmek alapján is láthattuk, számos komoly tehetség van. Kérdéne, az intézmény jövője iránti személyes elkötelezettsége a vizsgálat során is jól érzékelhető volt. A képzés hagyományosan elsősorban gyakorlatra épül. Kérdéne évekre előre megírt és betartott tanmenete van. A hallgatók a fotóktól a 16-os filmen át fokozatosan jutnak el a játékfilm megoldásokig. Az egyetemnek nincs 35-ös technikája, mert egy minimális felvételi szett is 60-80 millió forintba kerül. Ezt a technikát alkalmanként bérlik. Az oktatásban részt vesz szinte minden jelentős magyar operatőr, abból a korrekt megfontolásból, hogy a hallgatók ne csak egy mesterhez kötődjenek. Gyengeségek Az operatorképzésnek komoly technikai feltételei vannak. Az Egyetem ezt jelenleg szűkösen tudja teljesíteni. Például nincs megfelelő műterem. Finanziális szempontból tovább bonyolítja a helyzetet, hogy - ha valóban professzionális képzésről beszélünk - a filmes és a tévés műtermek nem kompatibilisek. Ugyanez vonatkozik a kamerákra. Szükséges hogy a hallgatók már egyetemista korukban megismerkedjenek az optikákkal és a korszerű kameramozgató berendezésekkel, amelyek óriási anyagi terheket rónak az intézményre. A bérletekre egyelőre megvan a pénz, a megfelelő méretű és felszerelt műtermekre azonban nincs. Lehetőségek A képzésnek újabb dimenziót adhat a felvételi rendszer korszerűsítése. Ez Xantus János szerint egyrészt egy angol nyelvű előkészítő évre épülne, azok számára, akiket nem vettek fel külföldi egyetemre, ők itt az újabb jelentkezésig hasznosan tölthetnék az idejüket. A másik minta a Római Filmiskola ötletére épülne, ahol minden felvételizőt köteleznek arra, hogy 50-60 válogatottan jó filmet megnézzenek. Így, akik végül nem nyernek felvételt, azok is szerezhettek egy alapfokú filmes műveltséget. Ehhez persze feltétlenül szükséges, hogy az Egyetem létrehozzon egy DVD könyvtára, ami égető hiányossága az oktatásnak. Korlátok Az ötéves operatorképzés végén a végzetek értettek a nyersanyagokhoz, a felvevőgépekhez, a digitális technikához, volt laborismeretük, bármilyen géppel, bármilyen helyzetben, bármelyik műfajban tudtak dolgozni - tévéfilmben, dokumentumban, reklámban. Egyelőre kérdés, hogy a hároméves BA képzésben az oktatás melyik részét lehetne elhanyagolni, illetve hogyan lehet belesűríteni a tíz félévet hatba. Veszélyek Korábban, az állami filmgyártás idején az operatőrhallgatók nagy produkciókban dolgoztak segédoperatorként. Ma már alig van nagy költségvetésű film. Egyre kevesebb esélyük van a hallgatóknak, hogy valódi filmekben asszisztáljanak. Miközben, mint említettük nagy költségvetésű film kevesebb készül, az Egyetem, a tervek szerint, még nagyobb létszámban bocsátja majd ki a végzett operatőröket, ami kérdésessé teszi a már amúgy is szűkös munkaesélyeiket.	

Színház- és Filmművészeti Egyetem	Akkreditációs javaslat
Szak megnevezése: Televíziós műsorkészítő alapképzési szak kkk: 2006/7/IX/1/2. sz. MAB határozat szakind: 2007/8/XII/3/12. sz. MAB határozat	A 2009/7/XI/2/8. sz. MAB határozat (hatálya: 2017.)
Képzési szint: BA (még nincs végzett évfolyam!)	
Erősségek Az intézmény a két kiváló televíziós mester Vitray Tamás és Horváth Ádám működése nyomán több sikeres képernyőst és szerkesztőt bocsátott ki az elmúlt évtizedekben. A SZFE a hazai televíziós képzés egyik legmegbízhatóbb műhelye. A Rangos-féle televíziós osztály prezentációs vizsgálója (Bárdos), amelyen részt vettünk imponáló volt. A hallgatók akár angol nyelven is képesek okosan érvelni. A gyakorlati órák színvonala megbízható (Vitray, Máté Kriszta). Meggyőző volt Fekete Ibolya feladatmegbeszélő dokumentumfilmes órája. A tervek szerint a televíziós oktatás megújul: a jövőben főként dokumentumfilmes módszerrel dolgozó műsorkészítőket képeznének. Gyengeségek A filmes tanszak egyes szakjai között sincs megfelelő kooperáció, fokozottabban érzékelhető ez a televíziós műsorkészítő szaknál, amely mintha az intézmény mostohagyereke volna. Ez valószínűleg nem csupán abból az arisztokratikus szemléletből fakad, ahogy a színházak és filmesek mindig közelítettek a televíziós műfajhoz, de a televízió, mint nem elismert művészeti ág nehezebben illeszkedik az intézmény szellemébe. Ráadásul a szak a televízió- nak a legkevésbé művészi területére a televíziós újságírásra (illetve újabban a dokumentumfilmre) helyezi a hangsúlyt. Ez a tanári kar összetételéből is adódhat, akik többségükben a hírműfaj szakemberei. A sorozatok, a talk-show, a vetélkedő, a valóság-show, az összetett szórakoztatóműsor, stb. amik a mai televíziózás gerincét képezik, alig vannak jelen az oktatásban. Holott erre ennek az intézménynek sokkal nagyobb lehetőségei lennének, mint az ország tucatnyi más kommunikációs iskolájának, ahol szintén elsősorban televíziós újságírást tanítanak. Lehetőségek A SZFE-n a rendező, az operatőr szakosok is beletanulhatnának a televíziós műfajokba, annál is inkább, mivel többségük, akarja vagy sem, ebből fog megélni. Még az is meggondolandó lenne, hogy színész szakosok számára indítsanak műsorvezetői kurzust, ha már a képernyőn egyre másra ők tűnnek fel ebben a szerepkörben. (Verebes, Liptai, Stohl, Lang, Alföldi, Kálloy-Molnár stb.) Korlátok A televíziós szakemberek képzése sikerágazat, de kérdés, hogyan lehet jobban integrálni a „tévés képzést” a „filmés képzésbe”. Az oktatáshoz szükséges lenne egy digitális berendezésekkel felszerelt új, a jelenleginél nagyobb televíziós stúdió. Veszélyek A televíziós szakemberek képzésénél csekély jelét látni az új médiumokkal való foglalkozásnak. A televíziós képzésből hiányzik az internetes képzés, ahol ma már szintén operálnak mozgóképekkel is. Ugyancsak kérdés, hogy a televíziós túlképzés, a televíziós csatornáknál érzékelhető leépítések következtében milyen elhelyezkedési lehetőségeik lesznek a végzeteknek.	

Színház- és Filmművészeti Egyetem	Akkreditációs javaslat
Doktori Iskola D122 (színház-, film- és videoművészet művészeti ág)	A doktori iskola akkreditációját lezáró MAB határozat 2009. novemberében lesz nyilvános, 2010-től lép hatályba
Erősségek Az Egyetemnek a semmiből kellett megteremtenie a film- és videó művészeti doktori képzést. Az intézmény az egyetlen helyszíne ennek az oktatási formának. A SZFE-n több olyan kiváló elméleti oktató működik, aki segíthet a doktori iskola tudományos színvonalának emelésében. Az elmúlt évek során az Iskola keretei között több színvonalas disszertáció született. Gyengeségek Egyelőre kidolgozatlan a művészeti intézményekben a doktori iskola követelményrendszere. A DLA dolgozatok többsége nem felel meg a tudományos kritériumoknak, ugyanakkor, sok esetben azt a feltételt sem teljesítik, hogy a doktoranduszok a művészeti pályájuk során szerzett tapasztalataikat öntsék olyan rendszerezett formába, amellyel a művészeti oktatást gazdagítanák. Lehetőségek Sem az alacsony órabér, sem a doktorátus nem számít elegendő vonzerőnek ahhoz, hogy egy tehetséges fiatal az alkotói pályát egyetemi pályafutásra cserélje. Horváth Ádám javaslata szerint a kiemelkedő növendékeket ösztöndíjjal kellene biztatni, hogy végzés után is az Egyetemen vonzaskörében maradjanak. Korlátok Egyes szakokból (pl. vágó), egyelőre nincs MA képzés sem, így egy vágónak gyakorlatilag nincs esélye, hogy doktori iskolába kerüljön, és később a művészeti oktatás területén folytassa a pályáját. Veszélyek Nincs valódi ösztönző rendszer, hogy az oktatásba bevonni kívánt legkiválóbb fiatal művészeket motiválják a doktori iskola elvégzésére. Ez komolyan veszélyezteti a tanári utánpótlást, illetve félt a tanári kar elöregedése.	

Melléklet 1.

A MAB Művészeti bizottsága észrevételei a multimédia képzési ág szakjainak párhuzamos értékeléséről készült Látogató bizottsági jelentéséről (Színház- és Filmművészeti Egyetem és a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem).

A jelentés, alaposágát tekintve eltér a korábban megismert hasonló jelentésektől, ugyanakkor a bizottság felhívja a figyelmet arra, hogy szakmai értékelésen túl az intézmény működésével kapcsolatos észrevételek nem tartoznak a párhuzamos programértékelés kompetenciájába.

A párhuzamos értékelését a bizottság megismerte, a jelentéshez a következő megjegyzéseket fűzi:

SzFE: A filmes tanszéken – kivéve a filmdramaturg szakot – a korfa magas, a minősített tanárok pótlása elengedhetetlen a minőségi oktatás fenntartására.

A mozgókép szakon csak két szakirány működik (vágó, hangmester), ez nem elégséges egy mozgóképes szakmakultúra megjelenítéséhez. Az egyetem által tervezett 6 szakirány létrehozása és működtetése ígéretes, de egyelőre csak terv, amelyhez az elavult infrastruktúrát és eszközparkot is meg kell újítani.

MOME: A multimediális képzési ág szakjainak személyi infrastruktúráját a jelentés másként értelmezi, mint az egyetem benyújtott akkreditációs anyagai (pl. 10 o. animáció BA szak). A „külső-belső” oktatói arány az LB szerint a művészi egyetemek átlagától is eltér, az akkreditációs dokumentáció szerint pedig megfelel az előírásoknak. A jelentés nem tér ki az Elméleti Intézet központi szerepének értékelésére, pedig a szakstruktúra átalakításának jellegzetes karaktere éppen ehhez az intézethez köthető.

Melléklet 1.

A Színház- és Filmművészeti Egyetem jelentéshez fűzött észrevételei (rektor, oktatók):

Tisztelt Elnök Úr!

A hazai film- és videoművészeti, valamint multimédia képzési ág szakjain folyó képzések párhuzamos akkreditációs eljárása során készült jelentéshez a következő megjegyzéseket fűzzük.

Elsősorban ezúton is köszönjük a Bizottság munkáját, melynek során figyelemmel kísérték a filmes képzések gyakorlati működését, s betekintettek az írásos elemzésekbe, tanmenetekbe, a jövő terveiről írt dokumentációkba is. A jelentés fontosabb megállapításával egyetértünk, de néhány helyen szükség van pontosításra.

Intézményi vélemény a MAB jelentéséhez:

A jelentés a Film- és Televízió Főtanszak problémáit tisztán fogalmazza meg.

A gondok nagy része finansziális nehézségekre vezethető vissza. Egyetemünk mozgóképes képzése technikailag elmaradott, az épület szegényes, és hangulatát az elmúlt évtizedek szelme színezi.

Másrészt adódnak problémák az alacsony létszámú művész/szakember képzés és a bolognai rendszerre történő átállás ellentmondásaiból.

Bologna és a művészképzés harmonizációja nem kizárólag a Film- és Televízió Főtanszak problémája. A MERSZ-szel folyamatos egyeztetésben keressük a megoldásokat. Változatlanul kiemelten fontosnak tartjuk, hogy fenntartóink, az Oktatási és Kulturális Minisztérium a művészképzés speciális adottságaiból adódóan gondolja újra helyzetünket.

Megjegyzések a finansziális gondok témájában:

Az infrastruktúra a jelentés szerint „kínosan elavult”. Az elmúlt években rendkívüli pályázati aktivitással, keretátcsoportosításokkal sikerült alapvető technikai felszereléseket beszerezniünk, azonban a Film- és Televízió Főtanszak főépületének, a Szentkirályi utcai tömbnek a teljes felújítása meghaladja jelenlegi pénzügyi lehetőségeinket.

Egyetértünk azzal a megállapítással is, hogy a vizsgafilmek elkészítésének finanszírozási problémái vannak. Ki vagyunk szolgáltatva a pályázati lehetőségeknek; folyamatosan nyelünk támogatást a vizsgafilmekhez, amellyel jelenleg biztosítva van, hogy elkészüljenek, de ez hosszútávon nem jelent alapvető megoldást.

A jelentés tragikomikusnak nevezi a DVD-tár hiányát, ez talán túlzás, inkább arról beszélhetünk, hogy nem elég gazdag a választék; a magyar filmtörténet múltja és jelene rendelkezésre áll, de a kortárs külföldi filmes munkák egy része még hiányzik. A bővítés érdekében folyamatosan pályázunk.

A jelentés hiányolja a pénzügyi átláthatóságot, a bizottságnak nem volt egyértelmű, milyen pályázati összegek, milyen céllal és milyen megosztásban támogatták produkciók létrejöttét.

Ennél a megállapításnál tűnik ki egyértelműen, hogy a bizottság nehezen igazodott el a főtan-
szak működését érintő informális és formális csatornák között. A fenti félreérthető fogalmazás
is inkább egy magánbeszélgetés, mint egy tényeken alapuló, hivatalos beszámoló része lehet-
ne. Az új gazdasági főigazgató információja objektívebb képet adott volna, hiszen a közel-
múltban készültek újabb, főtan szakonkénti részkielégítési kimutatások a Gazdasági
Tanács kérésére.

Meggyőződésünk, hogy egy alapos pénzügyi jellegű vizsgálat számára egyértelmű az össze-
gek helye és felhasználása.

Megjegyzések a képzéssel kapcsolatos ellentmondások témájában:

A Színház- és Filmművészeti Egyetemen folyó filmes és televíziós képzés jelenleg alacsony
létszámú, klasszikus művészképzés. Olyan művészeti felsőoktatási forma, melyben az alkotás
technikai és művészi oldalát egyaránt elsajátítják a hallgatók, az irányadó képzési rend a mes-
ter-tanítvány kapcsolat hagyománya.

A klasszikus művészképzés magas oktatói létszámot igényel.

A bolognai folyamat és a hozzá kapcsolódó egyetemi finanszírozási norma rentábilis kapcs-
latot vár el. A minősített oktatók száma, az oktatók és a hallgatók aránya, a képzés viszonylag
magas költségei nem teszik gazdaságossá a működést. Az SZFE, mint minden művészeti
egyetem Európában, az elitképzés és a finanszírozási normatíva elve közötti egyensúlyt kere-
si.

A Bizottság, a bolognai elvárással érkezve, helyesen ismerik fel, hogy a „tudományos foko-
zattal rendelkező oktatók száma kevés”, hiszen a mester-diák viszony elsősorban művészi
kvalitásokat és nem tudományos fokozatokat igényel. Ezen a területen célravezetőbb egy jö-
vőbeni állapotot szemlélni: idén kilenc filmes hallgató kezd meg az egyetem doktori iskolá-
jában.

Fontos megállapításokat tartalmaz a jelentés a közalkalmazotti jogviszonyban álló, illetve a
külsős tanárok arányára vonatkozóan. A megállapításokkal egyetértünk, kimagasló az óraadó
tanárok létszáma a filmes képzésben – ez a szakma speciális oktatási jellegéből adódik. Kor-
szerű tudást csak a szakma legtehetségesebb, s új technikai eljárásokban tapasztalt fiatal alko-
tók folyamatos bevonásával adhatunk. Őket pedig egy lassúbb ütemben tudjuk integrálni a
közalkalmazotti státuszban dolgozó oktatók közé, de jelenlétük addig is nélkülözhetetlen.

A bolognai folyamat a képzés teljes átalakítását igényli. A jelentés problematikusnak látja „az
elméleti tárgyak szerepét és súlyát a képzés rendszerében.” Azonban elfogadás előtt áll a fő-
tan szak új képzési rendje, amely alapképzés-szinten igyekszik megtalálni az elméleti és a gya-
korlati tananyag helyes arányát, újragondolva a prioritásokat.

Nem tudunk egyetérteni azzal a megállapítással, hogy a „képzési struktúra jelenleg ad hoc
jellegűnek tűnik”, inkább úgy fogalmaznánk, hogy eddig nem használtuk ki eléggé az okta-
tásban rejlő lehetséges szinergiákat. Az új képzési rend e tekintetben is előrelépés.

A gyengeségek között szerepel még az, hogy a két főtan szak között nem elég hatékony az
együttműködés. A közös kurzusok, a közösen készített vizsgafilmek, az utóbbi időben egyre
intenzívebbé váló kapcsolat a filmes, televíziós és színházas hallgatóink és tanáraink között
nem ezt bizonyítják.

Jórészt egyetértünk a bizottság azon megjegyzésével, hogy „...a képzés csak kis mértékben nyújt segítséget olyan készségek (pályázási ismeretek, vállalkozói, pénzügyi, szervezési ismeretek) elsajátításában, amelyek ma elengedhetetlenül fontosak... „Ugyanakkor megjegyezzük, hogy törekszünk a tanárok ismereteinek fejlesztésére, példa rá a napokban megnyert Leonardo-pályázat, mely éppen a tanárok továbbképzését segíti elő, illetve a heteken belül elkészülő három éves, egységes tanterv, mely már nagy hangsúlyt helyez a self-management-re, mint tantárgyra és ismeretre.

Adatszerű javítási javaslataim a következők:

A jelentés kiemelten foglalkozik a Film- és Televízió Főtanszak elképzeléseivel, melyeket a jövőben tervezünk bevezetni. A figyelem irányultsága a jövő szempontjából megtisztelő, a jelen helyzetet ugyanakkor nem írja le. Ebből a valószínűsíthetően szóbeli tájékoztatásból eredően a jelentés keveri a hangmester-hangmérnök, producer-gyártásszervező képzéseket és szakmákat (4., 5., 6. o.), miként a mozgókép-tudományi szakot a filmdramaturggal (8. o.), az operatőrt a kameramannal (14. o.), s az osztályvezető tanárokat a szakfelelősökkel (Almási Tamást és Garami Gábort, 12. o.)

Ezeknél az apróbb, a szórt figyelemmel magyarázható tévedéseknél nagyobb az a számszaki hiba, mely a doktori iskolában fokozatot szerzett oktatók és tanárok arányát jelenti. A doktori iskola tevékenységét, sikeres képzését mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a főtanszak kinevezett tizenkilenc oktatója közül négyen, továbbá az óraadók közül még hárman nálunk szereztek fokozatot. Hét oktatónk jelenleg is részt vesz szervezett doktori képzésünkben, s mint már említettük további kilenc nálunk végzett filmes hallgató kezdi meg doktori tanulmányait szeptemberben. Ez az arány egy ennyire fiatal doktori iskolánál jelentősnek tekinthető. Mivel éppen a doktori képzés is jelentősebb szerepet tölt be intézményünk életében, annál mint amit a LB jelentés sugall.

Tisztelettel

Ascher Tamás
rektor